

Пришупа В. В., студентка 2 курсу, група МТп-181,
Зеленська О. О., к.е.н., доцент
Чернігівський національний технологічний університет (м. Чернігів, Україна)
e-mail: elena_zelenska_5@ukr.net

СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В ЧЕРНІГІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Як показує досвід розвинених країн світу, активний розвиток сільського зеленого туризму здатен відіграти роль каталізатора структурної перебудови економіки регіонів, забезпечити демографічну стабільність, зберегти національну ідентичність та сприяти розв'язанню соціально-економічних проблем територій.

Незважаючи на те, що в сучасних умовах сільський зелений туризм є одним із найперспективніших видів діяльності в регіоні, в тому числі зважаючи на багатий потенціал Чернігівської області, аналіз темпів його розвитку свідчить про те, що вони є досить повільними.

Сприятливими передумовами для розвитку сільського зеленого туризму на Чернігівщині є:

- багаті і різноманітні природні ресурси сільської місцевості;
- екологічна придатність території для туристичного використання;
- самобутня історико-культурна спадщина регіону;
- наявність значного житлового фонду в селах;
- географічна близькість до значних центрів туристичного попиту (насамперед, Києва, Чернігова).

Зараз в області функціонує 34 садиби сільського зеленого туризму. Туристи, що віддають перевагу сільському туризму - це люди з різноплановими смаками та вподобаннями. Відтак, туристичний продукт, який пропонуватиметься господарями сільських садиб, має бути різноманітним і супроводжуватися високим рівнем сервісу. Це дозволить витримати конкуренту боротьбу на ринку.

Із метою диверсифікації діяльності садиб зеленого туризму в якості додаткових послуг господарями садиб пропонуються:

- послуги з організації свят у етностилі;
- барбекю;
- лазня;
- продаж сувенірів, предметів домашнього вжитку, знарядь праці і т.ін.;
- рибна ловля;
- полювання;
- прокат спортивного інвентарю;
- кінні та велосипедні прогулянки;
- організація екскурсій до Чернігова, Седнева, Тростянця, Качанівки, Сокиринців, Дігтярів тощо залежно від місця розташування садиби.

Розвиток сільського зеленого туризму на Чернігівщині супроводжується рядом проблем, пов'язаних із недосконалістю нормативно-правового забезпечення, нестачею досвіду роботи в плані надання подібних послуг, специфікою функціонування ринку агротуристичних послуг. Головним стримуючим фактором у розвитку галузі в регіоні, на нашу думку, є відсутність достатнього обсягу стартового капіталу, адже з метою належного облаштування садиб і забезпечення комфортних умов проживання в них для сучасних, вибагливих у побутовому плані туристів, їх господарям необхідні фінансові ресурси для ремонту, придбання інвентарю для проведення дозвілля або матеріалів для його створення, пристосування кімнат для туристів, придбання витратних матеріалів, продуктів тощо.

Успішний розвиток сільського зеленого туризму вимагає від господарів садиб:
* спеціальних знань;

- * комерційного хисту;
- * певного рівня освіти;
- * комунікативних навичок.

Разом із тим аналіз показує, що на даний момент Чернігівщина характеризується:

1. Відсутністю у селян хоча б мінімальних знань нормативно-правового забезпечення розвитку вітчизняного сільського туризму.
2. Проблематичною транспортною доступністю до окремих рекреацій.
3. Недостатньою комфортністю традиційних сільських садиб.
4. Низьким рівнем надання послуг і доволі високою ціною на них.
5. Нестачею комплексних пропозицій, орієнтованих на сучасного туриста.

Сильні та слабкі сторони, можливості та загрози для розвитку сільського зеленого туризму на Чернігівщині показав проведений SWOT-аналіз, результати якого представлені в таблиці 1.

Таблиця 1 - SWOT-аналіз розвитку туристичної сфери Чернігівської області

Сильні сторони	<p>Значний історико-культурний та природно-рекреаційний потенціал.</p> <p>Стійка асоціація Чернігова з давньоруським містом, а області з Чернігівським князівством – впізнаваний бренд.</p> <p>Значні рекреаційні ресурси області зосереджені на території природоохоронних об’єктів та поряд з визначними туристичними центрами і історико-культурними об’єктами, що дає можливість комбінувати різні види туризму.</p> <p>Чернігівщина має достатню водозабезпеченість.</p> <p>Із бальнеологічних ресурсів в області є мінеральна вода, лікувальні грязі та бішофіт.</p> <p>Область характеризується значною лісистістю – біля 20,5% території Чернігівщини вкриті лісовою рослинністю (659,9 тис. га), із яких лісів рекреаційно-оздоровчого призначення - біля 17,0 тис. га.</p> <p>Географічне розташування регіону на перетині міжнародних шляхів і як наслідок транзитне значення.</p> <p>Близькість до Києва та Гомеля забезпечує сталим потоком екскурсантів.</p>
Слабкі сторони	<p>Відсутність зручного транспортного сполучення з регіонами України.</p> <p>Відсутність розвинутої туристичної інфраструктури.</p> <p>Незадовільний стан доріг і дорожнього покриття на основних магістральних дорогах області, по яких проходять головні туристичні маршрути.</p> <p>Значні відстані між головними туристичними центрами (Чернігів-Батурин 170 км, Чернігів – Новгород-Сіверський 180 км, Чернігів – Качанівка 180 км).</p> <p>Незначні обсяги інвестицій в розвиток рекреаційно-туристичної галузі Чернігівщини.</p> <p>Руйнація та незадовільний технічний стан багатьох історичних споруд.</p> <p>Недостатній рівень інформаційно-рекламного забезпечення на внутрішньому і, особливо, на зовнішньому ринках.</p> <p>Наслідки аварії на ЧАЕС, проблема радіаційного забруднення частини території області, в результаті якої вилучені із господарського користування 7,4% її загальної площі – західні частини Ріпкинського, Чернігівського і Козелецького районів, більша частина Семенівського та окремі ареали в Корюківському та Коропському районах.</p> <p>Освоєність зон масового відпочинку в області, не дивлячись на значні їх території (близько 20 % від загальної площі області), досить нерівномірна, їх використання характеризується стихійністю та нерегульованістю.</p>
Можливості	<p>Необхідність максимального використання рекреаційного потенціалу Чернігівщини, вигідного геополітичного положення області.</p> <p>Розвиток сільського, активного, екологічного та оздоровчо-рекреаційного видів туризму.</p> <p>Значний потенціал для залучення внутрішнього туриста з регіонів України та сусідньої Білорусі.</p> <p>Залучення інвестицій в інфраструктурні проекти.</p>
Загроза	<p>Виникнення надзвичайних ситуацій природного й техногенного характерів (27 екологічно небезпечних промислових підприємств, 63 склади зберігання непридатних до використання ХЗЗР, скотомогильники, магістральні газопроводи, компресорні станції та підземні сховища газу, ерозійно-зсувні процеси тощо).</p> <p>Замулення та пересихання річок; Близькість кордону з РФ.</p>

Таким чином, із метою використання переваг території, її потенційних можливостей і уникнення існуючих загроз, необхідним вбачається вивчення зарубіжного досвіду щодо активізації розвитку сільського зеленого туризму і застосування найпередовіших практик в українських реаліях. Корисним для регіону, з нашої точки зору, буде реалізація напрямків, відображених у таблиці 2.

Таблиця 2 - Можливості використання світового досвіду з метою активізації розвитку сільського зеленого туризму в Україні

Країна з подібним досвідом	Напрямок розвитку сільського зеленого туризму в Україні
Німеччина, Італія, Австрія, Польща, Угорщина	пільговий режим оподаткування
Франція	спільний розвиток сільської місцевості та туризму за фінансової підтримки приватного сектору та координації уряду
Італія	спеціалізація на гастрономічних та дегустаційних турах
Італія, Іспанія	будівництво спеціальних готелів у сільській місцевості біля монастирів
Австрія	зайнятість гостей у зборі трав, приготуванні молокопродуктів, випасі худоби
Франція	створення приморських, винних агросадіб, кінних ферм, рибальських будиночків
Румунія	розвиток етнографічних видів сільського зеленого туризму

Для прискорення розвитку сільського зеленого туризму в Чернігівській області необхідно:

- активізувати роботу щодо залучення альтернативних джерел фінансування;
- створити ефективну мережу туристично-інформаційних центрів і пунктів;
- посилити рекламно-інформаційну діяльність, особливо на місцях, зокрема передбачити випуск інформаційно-довідкової продукції саме туристичного спрямування. Ця продукція має безкоштовно розповсюджуватись як в ТЩ, так і в закладах розміщення області;
- із метою популяризації туристичних об'єктів та маршрутів області більш тісно співпрацювати з друкованими та інтернет-виданнями туристичного спрямування;
- продовжити облаштування місць для тимчасової зупинки та відпочинку туристичних груп, які були б обладнані критими майданчиками, туалетами, урнами для сміття при в'їздах у область;
- продовжити розроблення системи дорожніх знаків та інформаційних панно, що інформують про туристичні маршрути і об'єкти (бажано трьома мовами) та встановлення їх на автошляхах області;
- постійно проводити та приймати участь в інформаційно-рекламних та виставкових туристичних заходах [1].

Список використаних джерел

1. Погуда Н. В., Чухіна О. В. Стратегічні напрямки розвитку туризму у Чернігові / Н. В. Погуда, О. В. Чухіна // Економіка @ держава. - 2019. - № 1. - с. 95 – 99.